

RES Noord-Holland Noord
T.a.v. de programmaorganisatie

Digitaal verzonden naar info@energieregionhn.nl, orasch@alkmaar.nl en wthesingh@alkmaar.nl

Datum : 29 september 2020
Uw kenmerk : 421-20
Contactgegevens : mirjam.wagteveld@vogelbescherming.nl
Betreft : Zienswijze RES Noord-Holland Noord partners Coalitie Blauwe Hart
Natuurlijk, IJsselmeervereniging en Vereniging van Toerzeilers.

Geachte heer/mevrouw,

Met dit schrijven willen Vogelbescherming Nederland, de IJsselmeervereniging, de Vereniging van Toerzeilers, Natuurmonumenten, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Flevo-landschap en Sportvisserij Nederland - allen partner van de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk - onze zienswijze geven op de concept RES Noord-Holland Noord, waarbij ons richten op het IJsselmeergebied (IJsselmeer, Markermeer, Randmeren en de oevers). We reageren eerst op de inhoudelijke keuzes van de zoeklocaties voor grootschalige energieopwekking door wind en zon, met name die gelegen zijn in het IJsselmeer. Vervolgens reflecteren we op het ingestoken proces dat onzes inziens van invloed is geweest op het resultaat. Natuur is niet die waarde toegekend die had gemoeten.

In de concept RES Noord-Holland Noord staan een aantal zaken waar wij ons goed in kunnen vinden. Wij vinden het zeer belangrijk dat er geen windmolens en zonnepanelen in Natura-2000 gebieden en belangrijke vogelgebieden geplaatst worden. Hiermee willen we voorkomen dat de energietransitie de biodiversiteitscrisis in ons land verder vergroot en alle investeringen in natuurherstel, zoals de recent toegekende 110 miljoen euro vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren, tenietdoet. Wij pleiten daarom voor slimme functiecombinaties op land. In de concept RES vinden wij hier veel uitgangspunten voor. Wij steunen de hoofdpunten uit bijeenkomsten en werksessies (p.10 van de concept RES) dan ook grotendeels:

p. 10 Hoofdpunten uit bijeenkomsten en werksessies:

- *Heb oog voor landschappelijke kwaliteiten.*
- *Wees voorzichtig met onomkeerbaarheid van inpassing in het landschap, omdat over een aantal jaar mogelijk nieuwe technieken voorhanden zijn.*
- *Kijk naar dubbel ruimtegebruik en sluit waar mogelijk aan bij bestaande infrastructuur*
- *Zeker doen: zonnepanelen op daken en parkeerplaatsen.*
- *Geen/weinig steun: zon op agrarische gronden, zon/wind in natuurgebieden (duinen, bos) en zon/wind in cultuurhistorisch landschap.*

We begrijpen vanuit de aanwezigen (veel agrariërs aanwezig tijdens de bijeenkomsten en werksessies) dat er weinig tot geen steun is voor zon op agrarische gronden (laatste bullet). Toch zouden wij adviseren dit vooral niet uit te sluiten, zeker gezien de stikstofproblematiek en de landbouwtransitie die nodig is. Het biedt juist kansen voor biodiversiteitsherstel op totaal verarmde landbouwpercelen en kan de agrarische sector bovendien een interessant verdienmodel bieden. Los van dit punt, kunnen we ons in de overige hoofdpunten zeer goed vinden. Helaas zien we deze in de uitwerking niet goed doorgevoerd.

Op pagina 39 staat dat gebieden met een UNESCO-status, weidevogelkerngebieden, aardkundige monumenten, provinciaal-landschappelijke monumenten en/of stiltegebieden op dit moment belemmeringen vormen voor de zoekgebieden. In de uitwerking naar de RES 1.0 worden de zoekgebieden beoordeeld op de aansluiting bij het huidige beleid. Wij willen u vragen in deze beoordeling ook nadrukkelijk te kijken naar de vereisten die de wet Natuurbescherming stelt.

Op pagina 40 staat aangegeven dat de effecten op de natuur worden beoordeeld op de aansluiting bij huidig beleid en wetgeving op internationaal niveau. Ook staat er dat het plaatsen van windturbines vogelmigratieroutes en -rustgebieden kan aantasten én populaties in het IJssel- en Markermeer mogelijk op internationale schaal beïnvloedt. De zoekgebieden overlappen inderdaad volledig met Natura 2000 – wateren, wat van invloed zal zijn op het behalen van de gestelde natuurdoelen.

Natura 2000-instandhoudingsdoelen worden op dit moment al bij lange na niet gehaald. Er liggen dan ook forse herstelopgaven. Vanuit de Kader Richtlijn Water, Natura 2000 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) wordt er de komende jaren tientallen miljoenen euro's geïnvesteerd om de ecologie en de waterkwaliteit te verbeteren. Met betrekking tot het internationale beleid wordt geschreven dat de mogelijkheden voor invulling van de zoekgebieden nader moet worden verkend en dat hiervoor afstemming met het bevoegd gezag moet plaatsvinden. Wij pleiten ervoor om niet de randen van de wet op te zoeken en niet te onderzoeken hoe grootschalige opwekking van energie toch mogelijk is in deze kwetsbare en al sterk onder druk staande natuurgebieden. Respecteer en versterk juist de natuurwaarden van het IJsselmeergebied en verwijder de zoekgebieden die in natuurgebieden liggen in de RES 1.0. Bovendien zal de realisatie in Natura 2000 – wateren nooit op korte termijn gerealiseerd kunnen worden, gezien alle langlopende verplichte onderzoeken om effecten in kaart te brengen. Door de zoekgebieden buiten Natura 2000 – gebieden te plaatsen, kunnen de maatregelen sneller uitgevoerd worden, wat hard nodig is om de klimaatcrisis tegen te gaan.

Zoals hierboven al aangegeven pleiten wij voor slimme functiecombinaties en presenteren wij u graag een nieuwe denkrichting (zie bijlage 1) die naadloos aansluit bij de tekst op p. 47 van de concept RES: Hernieuwbare energiebronnen als wind en zonne-energie hebben een impact op de natuur. Dat maakt de combinatie van zonne- of windenergie met natuur of ecologie ingewikkeld. Bij de ontwikkeling van (nieuwe) natuur kan opwek van hernieuwbare energie van toegevoegde waarde zijn en een aanjagend effect hebben. In de concept-RES zien we helaas geen verdere uitwerking van dit uitgangspunt. Daarom verzoeken wij u om ons voorstel voor grootschalige achteroevers met zonnepanelen in de Wieringermeerpolder mee te nemen in de uitwerking van het concept naar RES 1.0. Met deze nieuwe denkrichting koppelen we biodiversiteitsherstel aan de energietransitie in plaats van de energietransitie ten koste van de natuur gaat. Een win win oplossing die het naar onzes inziens verdient om verder verkend en uitgewerkt te worden in de RES 1.0.

Hieronder brengen wij ook graag nog onze specifieke zorgen per deelgebied bij u onder de aandacht. In het aanbod van de deelregio Kop van Noord-Holland zijn zoekgebieden voor wind opgenomen aan de noordkant van Texel en in het IJsselmeer. Beide locaties zijn zeer belangrijk voor overwinterende, broedende of migrerende vogels en daarom een zeer ongelukkige keuze voor de plaatsing van windmolens.

In het aanbod van de deelregio West-Friesland zijn zonne-eilanden op het IJsselmeer opgenomen. Wij beschouwen dit als een zeer ongunstig scenario. Het is een aantasting van het Natura 2000-water en strijdig met de natuurdoelen. Ook wordt de opwek van wind- en/of zonne-energie in het IJsselmeer en Markermeer nader bekeken. Dat is in onze ogen onverenigbaar met de natuuropgaven die er voor deze gebieden liggen.

In het aanbod van de deelregio Alkmaar staat een windenergie zoekgebied ingetekend bij de Hondsbossche zeevering. Dit is een zeer ongelukkige locatie voor migrerende vogels en de broedvogels van De Putten. Wij pleiten er dan ook voor dit zoekgebied te verwijderen omdat het in onze ogen onverenigbaar is met de Vogelrichtlijn.

Tot slot reflecteren we graag op het proces. Op pagina 22 van de concept RES staat dat de concept-RES nadrukkelijk een coproductie is van de gemeenten, provincie, hoogheemraadschap, netbeheerders, bedrijfsleven, agrarische ondernemers, maatschappelijke organisaties, energie-coöperaties, natuurorganisaties, inwoners en andere belanghebbenden. Wij vinden de nadrukkelijkheid van deze coproductie tegenvallen. Voor (landelijke) natuurorganisaties was het onmogelijk om alle stakeholderbijeenkomsten die vanuit alle 30 RESsen werden georganiseerd voldoende bij te wonen. De bijeenkomsten werden met name bezocht door bewoners en lokale agrariërs.

De RES-participatieprocessen verliepen rommelig en het NIMBY-effect (niet in mijn achtertuin) speelde een grote rol in de aanwijzing van zoekgebieden. Uit verschillende enquêtes (websites RES Noord Holland Noord en NHN-duurzaam leefbaar) blijkt dat bewoners geen energie in natuurgebieden willen. Desondanks projecteren de Noord Hollandse RESsen hun zoekgebieden in het IJsselmeergebied, terwijl ruimtelijk kansrijke locaties zoals langs het Noordzeekanaal zijn afgevallen. Daardoor dreigt het IJsselmeergebied verder te versnipperen en in natuur- en landschappelijke kwaliteit achteruit te gaan. Het is niet transparant wat er met onze visies (zie bijlagen 2 en 3) gedaan is en hoe daar (of met reden, niet) rekening mee is gehouden, terwijl deze onderbouwde documenten naar de RES-organisatie gestuurd zijn. Zo is er voor de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 een ruimtelijk afwegingskader ontworpen. Dit is aangenomen door het BPIJ, het gezamenlijke platform van bestuurders voor het IJsselmeergebied. We verzoeken u dit afwegingskader voor ruimtelijke kwaliteit te gebruiken. Zie bijlage 2.

Er lijkt in het RES-proces weinig tot geen gebruik te zijn gemaakt van randvoorwaarden, ruimtelijke en landschappelijke tools (zoals de zonneladder) of toetsingsmogelijkheden ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit (zoals de ontwerpprincipes IJsselmeergebied), terwijl deze wel voor handen zijn. Ook misten we randvoorwaarden en de kaders t.a.v. natuurwetgeving. Deze input hadden de resultaten van de stakeholdersessies kwalitatief kunnen verhogen en vanuit het voorzorgbeginsel hadden zoekgebieden dan geen plek kunnen en mogen krijgen in Natura 2000 – gebieden.

We missen de overkoepelende blik op het IJsselmeergebied. Dit grote ecosysteem is opgeknipt in meerdere RESsen. Daardoor ontbreekt elke ruimtelijke samenhang in het grotere RES-gebied ten aanzien van zoeklocaties. Ook ontbreekt de samenhang met (en kennis over) de andere RESsen die een stukje IJsselmeergebied onder zich hebben. Er lijken ook geen overheden te zijn die zich daar echt hard voor willen maken, en zich druk maken over de kwaliteiten van een groter, buiten hun eigen RES-gebied liggende, geheel. Wij hebben dan ook een pleidooi gedaan aan minister Wiebes om hier alsnog op toe te zien (zie bijlage 4 met onze landelijke oproep).

Namens de IJsselmeervereniging, de Vereniging van Toerzeilers en de volgende partners verenigd in de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk, te weten Vogelbescherming Nederland, Natuurmonumenten, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland en Sportvisserij Nederland.

Met vriendelijke groet,

Fred Wouters,
Directeur Vogelbescherming Nederland

- Bijlage 1: Nieuwe denkrichting Regionale Energie Strategie Noord-Holland Noord 'Koppel de energietransitie aan biodiversiteitsherstel' met
- Bijlage 1a: Ontwerpprincipes IJsselmeergebied
- Bijlage 2: ROIJ Visie duurzame energie IJsselmeergebied; aangenomen door het BPIJ 20 november 2019. Deze is ook in CC naar de RES-managers gestuurd
- Bijlage 3: Externe zonnevisie CBHN-april 2020
- Bijlage 4: Brief aan minister Wiebes en minister Ollongren met oproep voor landelijke regie